

DEEL 1

De geschiedenis van Onstwedde, het oudste Kerspel in Westerwolde

Par. 1 Inleiding

De geschiedenis van Onstwedde beschrijven is zeker geen gemakkelijke opgave. Tot dusverre is er over het dorp Onstwedde zo goed als niets, en over Westerwolde, het landschap waarvan Onstwedde al vele eeuwen deel uitmaakt, erg weinig geschreven. Een sprekend voorbeeld daarvan biedt de in het voorjaar van 1976 verschenen "Historie van Groningen". In een lijvig boekwerk van 821 pagina's komt Onstwedde slechts enkele keren voor, en dan meestal nog in een opsomming van plaatsnamen. Westerwolde komt er iets beter af, doch vult in het geheel toch ook slechts enkele bladzijden. Dat is niet alleen de schuld van de schrijvers, want helaas is er van Westerwolde relatief weinig aan oude gegevens bewaard gebleven. En wat Onstwedde betreft is het helemaal droevig gesteld met de hoeveelheid bruikbaar historisch materiaal. Om deze redenen is het bij het schrijven van dit deel I af en toe echt behelpen geweest.

Dat de oorzaak van het gebrek aan historisch materiaal zou liggen in het feit, dat de geschiedenis van dit dorp, van deze streek, niet interessant zou zijn, is beslist een misverstand. Want hoewel het leven in Westerwolde, in Onstwedde, honderden jaren langs gebaande paden is gegaan, betrekkelijk rustig is verlopen, zijn er tal van facetten in de historie van dorp en streek die de interesse wekken.

Dit herdenkingsboek wil vanuit een beknopte en eenvoudig geschreven totaal-geschiedenis trachten een aantal van die facetten nader te belichten. Volledigheid is daarbij niet nagestreefd, omdat bij voorbaat al vaststond, dat die bij lange na niet bereikt zou kunnen worden. De voorbereidingstijd was daarvoor te kort.

Een aantal mensen - uit Onstwedde en van elders - soms min of meer deskundigen, soms alleen maar oprechte amateurs, hebben ieder één of meer onderwerpen voor hun rekening genomen, die in het tweede gedeelte van dit herdenkingsboek een plaats hebben gevonden. Men zou kunnen zeggen, dat in deel II een aantal onderwerpen in het zoeklicht is geplaatst, dat in deel I geen of onvoldoende aandacht heeft gekregen. Daarbij kon er af en toe niet aan worden ontkomen, dat bepaalde gedeelten elkaar overlaptten. Het was voor een juiste benadering van het onderwerp soms nodig terug te grijpen op een stuk historie, dat ook al in deel I aan bod was geweest. We hebben getracht dit euvel zoveel mogelijk te beperken en dachten daarin in redelijke mate geslaagd te zijn.

Er is - vooral in deel I - veelvuldig en dankbaar gebruik gemaakt van wat anderen eerder al hadden vastgelegd. In de meeste gevallen is daarbij afgezien van het voortdurend plaatsen van aanhalingstekens of het telkens weer vermelden van de gebruikte informatiebron, ook daar waar tekstgedeelten letterlijk zijn overgenomen. We waren van mening, dat de leesbaarheid van het geheel daardoor ernstige schade zou worden toegebracht. Daarom is volstaan met een lijst van geraadpleegde werken aan het eind. Onze erkentelijkheid aan de betreffende auteurs is er beslist niet minder groot om!

De redactie van dit herdenkingsboek hoopt via de totstandkoming ervan in elk geval:

- a) een bijdrage te hebben geleverd tot een grondiger kennis van en een beter begrip over ons aloude dorp;
- b) een handreiking te zijn voor het geschiedenis-onderwijs over de eigen woonstreek;
- c) mogelijk voor anderen een aansporing te zijn zich ook eens te gaan verdiepen in de historische toestanden en verhoudingen van het landschap Westerwolde in het algemeen en van Onstwedde in het bijzonder. Wanneer de redactie er bovendien nog in geslaagd mocht zijn een aantal zaken aan de vergetelheid te ontrukken, dan is de voldoening, die de verschijning van dit werkje haar gegeven heeft, er zoveel te groter om.